

A tanítvány emlékezése

Korányi Frigyes szellemében

Eredményes küzdelem a volt magyar népbetegség, a tuberkulózis ellen
Évenkénti tüdőszűrés Szegeden — A tbc-küzdelem számadatai

Korányi Frigyes professzor előadásait a budapesti Orvostudományi Egyetemen az 1903-04. tanévben hallgattam. Nagy idő. Hatvan év! De úgy él lelki szemem egy életre tanultam meg. De előtt, mintha ma látnám. Sok nagy tudóst és nagy embert ismertem meg e hosszú életpályám alatt, de kevés olyan nagyot, mint ő.

Szegeden él Korányi Frigyes professzor egyik tanítványa, aki több mint hat évtizedes munkásságával igyekezett valóra váltani mindazt, amit a nagy tudós, kutató orvos a szívébe oltott. Dr. Erdélyi Jenő, a szegedi közpéldák főorvosa, a Dél-Magyarország felkérésére írta Korányi Frigyes halálának mai, 50. évfordulójára alábbi megemlékezését egykori, világhírű vált professzoráról.

Kutatva. Előttünk állt az igazi Orvos, ki példát mutatott, hogyan kell mindegyikünknek, ki e pályával eljegyezte magát, az Ember élete fölött uralkodni az utolsó szívdobbanásig.

Már öregedő, de még mindig egyenes tartású férfi. Első pillanatban meleg, jószagú tekintet sugárzó szemekkel és bizalmas keltő arccal. Nem csoda, ha mindenkit, kivel érintkezett, bűvkörébe ejtett. En is oda kerültem. Fáradhatatlan energiája és szervezőképessége tette lehetővé, hogy a magyar egészségügy és legelsősorban a tbc terén maradandót alkosson és nekünk, utána jövő nemzedéknek az »ideális orvos« örök példaképül szolgáljon. S mi tette őt erre képessé? Végtelen emberszeretete és nagy tudása, az igazi Ember és igazi Orvos e két, egymástól elválaszthatatlan tulajdonsága. S mindezek mellett is az elért eredményei csak emberfölötti kitartó, fáradhatatlan munka árán voltak elérhetőek.

LEGTANULSÁGOSABBAK voltak azok az előadások, mikor a klinikáján fekvő, általunk ismert, észlelt, vizsgált beteg halt meg és a boncolás eredményét, a halott beteg szerveit mutatta be és az előadását így kezdte: »Uraim, ismételtén tévedtem!« Fejtegetései, magyarázatai az akkori differenciáldiagnostica legmagasabb iskolája volt. A nagy tudós mint egyszerű tévedő orvos lépett közbénk. A tévedések nyílt bevallásával önkritikát gyakorolt, megindokolva mindjárt a tévedés okait, levonva a szükséges tapasztalatot, így mutatta meg az utat, melyen a jövőben haladnunk kell: állandóan tanulni, tovább figyelni és kutatni, ami sohasem elég! És tekintélye semmit nem veszített, sőt emberfelettivé emelkedett előttünk, tanítványai előtt. Még jobban tiszteltük, szerettük és hittünk tanításában. Előadása nem támasztott kétséget bennünk, az emberi tudás végessége nem okozott lehangolást, ellenkezésképpen tanulásra, felkészülésre továbbfejlesztésére serkentő volt.

A betegeivel szemben tanúsított igaz emberi bánásmódját elfeledni nem lehet. A vizitáláson rendszeresen ezek ágyához ment, mindegyikhez volt egy-egy biztos szava. Segítette őket felülni, párnájukat megigazítani. Figyeltük: a legsúlyosabb szenvedésektől megkínzott beteg arcán is szinte túlvilági mosoly suhant át, mikor némelyik már a közelgő halál árnyékában, a már mély gödörökben ülő hálás szemcetráemelte, a nagy professzor mosolygó, biztatást, bátorítást sugárzó arcában az élet reményeinek utolsó sugarait

ISKOLÁJA, a »Korányi-iskola«, él! A nemes bélyeg kiüríthetetlenül rajta van és rajta marad, De nemcsak a cégér, hanem a szellem is! Utódai, a »Korányi-tanítványok«, nemcsak a világhírű Sándor fia, de többi tanítványai is az Ő szellemét követik és terjesztik mindennél, ahol tanszéket vagy intézeti osztályt vezetnek.

Sürgeti az ő szelleme tbc-szanatóriumok, kórházak, tüdőszűrő-állomások minél nagyobb számban létesítését mind a fővárosban, mind vidéken. A tbc, e veszedelmes, a nemzet erejét pusztító betegség gyökeres lektüzdésére, mely valamikor a fényes palotától a legnyomorultabb kunyhóig befészkelte magát, az Ő áldásos élete nem volt elégséges. Őt már 50 éve elvesztettük, azóta két világháború pusztító dűhe tombolt felettünk, de eszméi, törekvései fennmaradtak, és ma, az új politikai és társadalmi átalakulásunk támogatásával biztos léptekkel haladunk előre.

De ne áltassuk magunkat! E veszedelmes kórt megfékezni ugyan itt, Szegeden is, de nem győztük le egészen. Lássuk meg hibáinkat, tévedéseinket, s amit lehet, tegyük jóvá.

A DÉL-MAGYARORSZÁG közölte most május 13-i számában az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet megyei választmányának ülését, hol a tbc megelőzését, mint egyik fő pontot tárgyalta. Ezt csak egy módon lehet elérni. Közegészségügyünk egyik legfőbb teendője: egy új tbc-kórház és széles létesítése, illetőleg építése, minthogy a szegedi klinikák is a tbc oktatásában, gyógyításában lényeges hiányt szenvednek. Hassa át Szeged vezetőségét is Korányi Frigyes szelleme, kire most, halálának 50. évfordulója alkalmából emlékezzünk!

DR. ERDÉLYI JENŐ

A ma ötven éve elhunyt Korányi Frigyes professzor az 1894-ben, Budapesten megrendezett nemzetközi közegészségügyi kongresszuson jelentette be, hogy sikerült megszerezni az anyagi alapot

Magyarország első tbc-intézetének felépítéséhez. A budakeszi erdőben nyílt meg 1901-ben az ország első nép-tüdőszanatóriuma, s indult el a nagy küzdelem a rettenetes népbetegség megfékezésére. Ez a küzdelem azonban csak felszabadulásunk után hozta meg igazi sikereit, amikor a magyar orvosok — Korányi Frigyes szellemében — a kormány anyagi támogatásával

világraszóló szép eredményeket értünk el a tbc visszaszorításában.

A jövő még biztatóbb! A második öt éves tervben létesülő tízezer kórházi ágyból háromrezer a tbc-s betegeké lesz. Így elérjük, hogy valamennyi kórházi ápolásra szoruló beteg időben gyógyintézetbe jut.

Az utóbbi három évben különösen szép eredményeket hozott az önfeláldozó küzdelem, s minden fel arra mutat, hogy rövid időn belül a fekete himlő és más — ma már csak hírből ismert — betegségek sorába lép a korábban jellegzetes magyar népbetegség, a tuberkulózis.

Tavaly 1959-hez képest országosan 80 százalékkal csökkent a tbc-s gyermekmegbetegedések száma.

A betegség felszámolásában jelentős szerepet tölt be a lakosság rendszeres tüdőszűrése. 1962-ben az országban több mint ötmillió embert vizsgáltak meg.

A szűrőállomások számát tovább bővítik,

és a második öt éves tervben már minden évben minden lakos megjelenik szűrővizsgálaton.

Szegeden is szép eredményt könyvelhetnek el az egészségügyi dolgozók a tbc felszámolásában. Ezekről az eredményekről

nyilatkozott lapunknak dr. Nagy László, a Szegeden működő Tüdőbetegsegondozó Intézet igazgató-főorvosa.

Elmondta, hogy nagy gondot fordítanak a betegség lokalizálására. Ezért különös gonddal foglalkoznak azokkal a családokkal, melyben tbc-s beteg van.

Rendszeresen ellenőrzik a családotagokat,

meghatározott időközben szűrővizsgálatra hívják őket, ezenkívül rendszeresen védőoltásban részesítik a tbc-s betegek családtagjait. A rendszeres gondozás, önfeláldozó orvosi kezelés eredményeként országosan legkedvezőbb Szegeden a tbc-s gyermekmegbetegedések aránya. Országosan a 14 éves aluli gyermekeknél minden tízezer között 5, Szegeden pedig 3 betegszik meg tbc-ben. 1960-ban Szegeden még 13 tbc-s beteg gyermeket vettek nyilvántartásba.

1961-62-ben pedig már mindössze 3-3 gyermek kapta meg a betegségét.

Kapta meg szépen alakult Szegeden a felnőtteknél is a betegség statisztikája.

1962-ben az előző évhez képest

13,5 százalékkal csökkent a nyilvántartott tbc-szek száma.

1960-ban minden századik szegedi lakos közül kettőt tartottak nyilván, mint beteget, 1962-ben pedig ez a szám 1,4 százalékra csökkent.

Dr. Nagy László igazgató-főorvos elmondta azt is, hogy nagyon sokat várnak az idén üzembe helyezett szűrőrállomástól. 1963-tól megelőzve az ország más vidékét —

már évenként szűrik a szegedi lakosokat.

Igy valamennyi tbc-s megbetegedést felderítenek, s a mai korszerű gyógykezeléssel rövid idő alatt megfékezik a betegséget.

Korányi Frigyes utódai, a kormány messzemenő támogatásával, eredményesen harcolnak a volt magyar népbetegség ellen — s így válik a világhírű orvosprofesszor elképzelése valóra a mi korunkban.

H. Zs.

A „néger” fehér bőrű volt...

Nemrégiben történt Észak-Rodéziában. A kora reggeli órákban Carruthers körzeti felügyelő autójával igyekezett munkahelyére. Az országúton megállították. Egy afrikai által vezetett teherautó vezetőjének elűtött egy gyalogost. Az egyik fehérgepkocsivezető arra kérte Carruthers, szállítsa a szerencsétlenül járt embert kórházba. A sérült arcát nem lehetett felismerni, teljesen elborította a vér.

A körzeti felügyelő szívesen eleget tett a kéresemnek és életveszélyes tempóban száguldott a Luanshya kórházba. Meg volt róla győződve, hogy a súlyos állapotban lévő sérültet azonnal orvosi kezelésnek vetik alá. Az egyik fehérgepkocsivezető arra kérte Carruthers, szállítsa a szerencsétlenül járt embert kórházba. A sérült arcát nem lehetett felismerni, teljesen elborította a vér. ha akar valamit tenni, vigye a város másik végén fekvő, afrikaiak számára fenntartott kórházba. A felügyelő meg volt döbbenve, hisz a laikus is láthatja, hogy a szerencsétlennek azonnali segítségre van szüksége. Kérését nem hallgatták meg, kénytelen volt továbbmenni. Amikor az afrikaiaknak fenntartott kórházban a súlyosan sérült férfit levetkőztették, kiderült, hogy fehérbőrű és már halott...

Sz. L.

vül nem tudott adni életrevaló tanácsot. Inkább vizsgálató és együttérző magatartással próbálta enyhíteni a boltos kínódságát. Tudta, hogy rajta kívül nem beszél senkivel Lónyai úr. Többször el is panaszkodta, hogy úgy él ő a világban, mint egy szobába zárt éger. Nagy a szoba és az éger érzé, hogy ő milyen kicsi, de nincs akivel megbeszélje ezt az érzését...

is így, mert a feyveretlen ödöklésben rövidebb ideig szenvednek reménytelenül. Egészen megkeseredetten. Egyéni sorsának furcsa vége előrevetette szomorú árnyékát. Ebből próbálta kihámozni életfilozófiáját úgy, hogy szorult helyzetét ráhúzta az egész világra. Megcsalta önmagát, meg a családját is. Mert a felesége életvidám teremtés volt, a szomszédok a nyomorúságot is kifigurázták. Akkor is nevettek, amikor sirni kellett volna. Lónyai úr akkor is sirt, amikor egy kézigyógyítást érdemelt volna az élet.



(Horváth Mihály rajza)

kor sem, ha a kontó meghaladja a várható felévi jövedelmet. A felesége azonban először megnézi a kockás kis füzetet, és ha ott adósságot talál, akkor... már nincs is tovább.

Vékony eredménnyel járt a könyörgés, meg a veszekedés. Megvult a jószándék az adóssokban, meg a becsületesség is, de hiányzott a tehetség. Ezen a szerdai napon hiába nézegették az asszonyok az ajtót, meg a lehúzott rolókat. Csendes volt a ház. Még egy ideig toporogtak, azután a tanakodás véget ért közöttük. Kendőbe húzódtól asszony vált ki a beszélgetők karikájából. Álla alatt szorosabban fogta a nagykendőt, sokat sejtető fontoskodással körülnézett. Hegyes pillantásában a kíváncsiság lobogott.

szemmel kémlelte az udvart. A többiek a bolt ajtajából figyelték. Néhány másodperccel később Vica néni idegesen seppөгő hangon unszolta az asszonyokat. — Gyertek má! Gyertek gyorsan! Megindultak a többiek is, lopakodó macskaléptekkel és a deszka kapunál leselkedésre alkalmatlan nyilást kerestek. Figyelték az udvart. Bent a ház előtt fekete halottas kocsi állt, ajtajával a kapunak fordulva. A lovak türelmenül kaparták a földet. Furcsa egyenruhás emberek maszkáltak a ház körül és örökösen a földet nézték, mint a csilkszedők.